

procházka (Kraljevski sprehod), ki bi morala iziti še letos.* Tanec ptáka Emu je pomembno razpet med sliko »zapuščene pokrajine« ter slutnjo »drugega brega«, Antihvězda mrzlo lebdi v višini »neprijazne noči« popsplošenega eksistencialnega občutka, Královská procházka pa je takó rekoč zemeljskost sama, njene osrednje točke: smrt in spomin.

Antonín Bartušek je dozorel pesnik. Ve, kaj hoče, ve, kaj zna, ve, kaj more. Ve — toda prav zato se neprestano zaveda, da je vsaka, še takó »vsevedna« izpovedljivost nujno omejena, prav zato je zanj poezija vselej — in za vselej — »pol lepa žena, pol nema riba«, prav zato tudi zdaj gotovo niha med dvomi, negotovostjo in trenutki malodušja. Prav zato je — pesnik.

František Benhart

Antonín
Bartušek

Pesmi

POEZIJA Sprašujem se, kaj ima skupnega včerajšnja noč
z današnjim jutrom na tem bregu,
kjer se je pesek napil prozorne vode spanca
in me vleče na dno.
Ribe besed leno krožijo okoli mene

* Pričujoče vrstice so bile spremna beseda k tej zbirki, toda uredništvo založbe jih je »zaradi varnosti« tik pred tiskanjem — ko jih je že prej v odtisih v uvodni partiji »skrajšalo«, da so izgubile prvotni smisel — vrglo iz knjige, da ne bi baje opozarjale cenzuro na »dvojljive« vrline zbirke; nazoren primer, kako strahopetno »prizadevna« je češka »predhodna cenzura« tega časa, tem bolj kričeč, ker je ta moja spremna beseda že navedena in v citatu rabljena v angleškem prevodu Bartuškovih pesmi (izšel je v knjigi).

(Op. ured.: S posebnim veseljem zapišemo, da je dr. Fr. Benhart tako dober poznavalec našega jezika, da je pričujoče spremne besede napisal v slovenščini.)

in iščejo površino, da bi se urno pognale iz vode
 in se nadihale nad gladino,
 pri čemer bi za trenutek hlinile
 sposobnost letenja.
 Pod gladino kože je tema.
 Stoletja počivajo tam.
 Na vrhu nežno srebrnkaste luske svetlobe:
 pol lepa žena, pol nema riba.

DVAJSETO
 STOLETJE

Vso pot smo fotografirali.
 Tlesk sprožilca je zdaj pa zdaj zmotil v spanju
 našo pozornost. Otroci
 so krivili svoj smeh prav obratno
 kot je bilo to stoletje v navadi na tem travniku.
 Mamice so se brez zlobe, z neopazno zavzetostjo
 ukvarjale z oddaljeno samoumevnostjo.
 Bilo je vroče. Ob poti so zorele jagode.
 Poletje se na vsem lepem ni imenovalo po našem hrepenenju...
 Neprisotno morje je zaspalo s temno modrim snom kot nebo.
 Ker pa tam nobenega neba pravzaprav niti bilo ni,
 smo spraševali za pot, kogar smo pač že srečali,
 da bi naposled le zvedeli,
 kje se izliva kakšen ribnik v modro tišino...
 Lahko bi vam tudi pripovedoval o gozdovih... tudi ti
 so nastavljali svoje verodostojne obraze našim objektivom...
 Vso pot smo fotografirali.
 Resnica je prišla na svetlo negativno.

MORIJA PTIC Zima s praznimi votlinami
 gledá v oči mrtvecem.
 Mraz je pticam snel
 posmrtno masko.

Kragulj kroži
 nad belino pokrajine.
 Sneg se vsiplje
 na ptičjega mrlička.

Dan je potemnel
 s tvojimi očmi.
 Za obzorjem ves večer
 nežna morija ptic.

S CESTE Golobi nizko letajo
 okrog svoje zapuščenosti.
 Nebo svinčen pokrov rakve,
 revščina stopa skoz mesto
 na čelu pogreba.
 Za krsto se užaloščeni ostali
 zavijajo v plašče mraza,
 navznoter čisto goli.

Komaj je sprevod mimo,
 se ljudje razidejo.
 Zraven trgovine z mlečnimi izdelki
 je star mož legel vznak na pločnik,
 pokrit z zavijalnim papirjem
 na vekov veke.

BRODOLOM Ob ščipu
 igra v tej ulici
 kralj David
 na harfo,

 v poletnih popoldnevih
 upokojena
 osnovnošolska učiteljica
 na klavir.

 Na travniku pod oknom
 smo nabirali
 zelene plodove
 mandljevca.

 Kraljevska palača
 se blešči v soncu
 na gričih
 mesta Jeruzalema.

 Popoldne
 zvoki klavirja
 pod morjem
 zelenega lapuha,

 na večer
 Davidova palača
 na dnu
 jeruzalemske ulice.

PRISTANEK Črn sneg
pada na lase
pokrajine,
ki me potrpežljivo čaka

na temnih vrhovih,
na travnikih,
zdaj polnih
zamrzle trave,

na ribnikih,
ki so z ledom zaprli
pogled v nebo
in pripovedujejo ribam

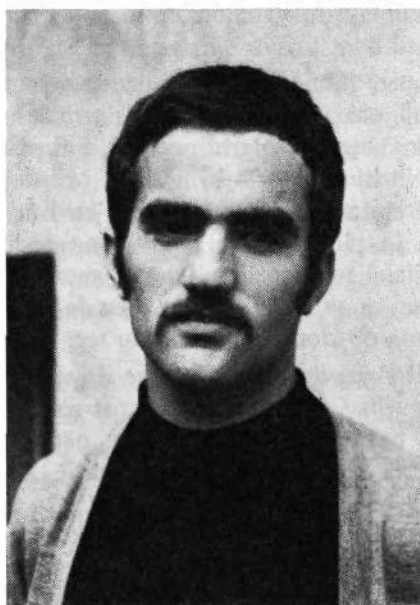
o svetu,
kjer je jezik
zato,
da bi poimenoval.

Tod me čaka
nema pokrajina,
oprta ob zid
Olšanskega pokopališča.

EPITAF V tem mestu
pokopavajo še za življenja.
Sprva smo se
skušali pretvarjati,
da smo že davno mrtvi.
Razglasili so nas za norce
in nas prisilili
z vsemi ostalimi piti
kri vseh ostalih.
Bilo je sladko in strašno.
Nekega dne
nam je bilo dovolj
nenehnih
pogrebov živih.
Odklonili smo
medsebojno nasičevanje.
Prisilili so nas,
da smo si izkopali grob
in ustrelili so nas

v hrbet.
 Bili smo zares mrtvi
 in upali smo, da je konec.
 Obudili so nas,
 da bi nas lahko pokopali žive.

Prevedel Ivan Minatti

Borja

Borja. Ime, ki ga včasih izgovorim, ne da bi mislil na kaj določene. Kar tako mi ustnice izoblikujejo te glasove in potem prisluhnem, neki pomen se mi začne razkrivati. Ime postane plastično, seže globoko vame in izbrska na dan čudne podobe preteklosti, podobe, ki se ustvarjajo iz nič in se pogrezajo nazaj v nič, brez povezave, trenutne in nesmiselne. In vendar se zavedam, da mi je nekoč, ko še nisem bil v

tem meglenem mestu, ko se še nisem prebujal zjutraj skoraj v mraku, da bi se odplazil do avtobusne postaje, se dušil v jutranji gneči in za mizo prenašal vročino radiatorja pod oknom, čemer in siten; zavedam se, da je bilo to ime nekdanje usodno povezano z mojim bivanjem, ki se je izgubilo, izginilo in so samo mrtvi predmeti ostali od njega: pisma: kup fotografij, drobni spominski kipci in reprodukcije slik velikih slikarjev. Izoblikuje se mi na ustnicah, seže vame in preteklost pade predme vsa zmešana in v neredu posameznih vtisov in podob. Potem ponavljam to čarobno besedo, dokler ne izgubi pomena in spet postane le skupek glasov.

Borja. Žensko ime... Včasih se srečava na meglenih, dolgih ulicah mesta z bitjem, ki ga nosi, a to ni tisto, kar mi samo ime lahko pomeni. Nikakor ne morem v škorenjčkih, svetlem plašču, dolgih laseh, nasmehu, sivih očeh in malomarni kretnji pozdrava najti tistega usodnega, ki me je vezalo na cel sklop dejanj, misli in hotenj nekdanjih dni. V tem tujem bitju ni niti trenutka mojega življenja. Tako mi je, kot da je ves čas prešel prek

Milan
Mark